

ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိရှိနေမည်

အမှတ်စဉ်(၄၆)

ဣန္ဒြိယဘာဝနာ မြတ်ဒေသနာ

အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ
အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၃ ခုနှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၁-ခုနှစ်၊
တပို့တွဲလဆန်း(၃)ရက်၊ မန္တလေးမြို့၊ အိမ်တော်ရာ ၁၄ ခန်း၊ ရတနာဃရ
ဓမ္မဗိမာန်တော်ကြီး အတွင်းဝယ် ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် ဓမ္မသဘင်
အခမ်းအနား၌ ဟောကြားအပ်သော "ဣန္ဒြိယဘာဝနာ မြတ်ဒေသနာ" တရားတော်။

* * *

ဣန္ဒြိယဘာဝနာ မြတ်ဒေသနာ

မဇ္ဈိမနိကာယ်မှာ "ဣန္ဒြိယဘာဝနာသုတ်"ဆိုတာ ရှိတယ်။

ဣန္ဒြိယဘာဝနာရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှေးဦးစွာ မှတ်သားကြရအောင်။ ဣန္ဒြိယ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို မြန်မာလူမျိုးတွေက ဣန္ဒြေလို့ပဲပြောဆိုကြတယ်။ ဣန္ဒြေ လို့ ပြောလိုက်တဲ့အခါ တချို့တချို့ နေရာတွေမှာ လူတွေနားလည်နေတာနဲ့ လွဲချော်သွားတာတွေရှိတယ်။ မပြည့်စုံတာလည်းရှိတယ်။

အဘိဓမ္မာသင်ထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး ဆိုတာ

ကြားဖူးကြလိမ့်မယ်။ ဣန္ဒြိယနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပါဠိစာပေမှာ အသုံးအနှုန်းတွေ တော်တော်များများ ရှိတယ်။ သူ့နေရာနဲ့သူ အဓိပ္ပါယ်မှတ်ယူဖို့ လိုအပ်တယ်။ ဆိုပါစို့ - "ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော" "ဣန္ဒြေတို့၌ လုံခြုံသော တံခါးရှိသူ" လို့ ဆိုတဲ့စကားမှာ ဒါက မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ်ဆိုတဲ့ ဒီဣန္ဒြေ ၆-ပါးကို ရည်ညွှန်းတယ်။ လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာရှိတဲ့ မျက်စိရယ် နားရယ် နှာခေါင်းရယ် လျှာရယ် ကိုယ်ရယ် စိတ်ရယ် အဲဒီ ၆-မျိုးကို ဣန္ဒြေလို့ ခေါ်တယ်။

ဣန္ဒြိယဆိုတာ "အစိုးရခြင်း၊ အုပ်စိုးခြင်း" လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိစ္စတွေမှာ အစိုးရ တယ်။ သူ့ဆောင်ရွက်မှုကိစ္စမှာ သူတို့ဟာ အစိုးရတယ်။ ဆိုပါစို့ - မြင်ခြင်းကိစ္စမှာဆိုရင် မျက်စိက အစိုးရတယ်။

ကြားခြင်းကိစ္စမှာဆိုရင် နားက အစိုးရတယ်။ အနံ့ရှူခြင်း ကိစ္စမှာ နှာခေါင်းက

အစိုးရတယ်။ အရသာကို သိခြင်း ကိစ္စမှာ လျှာက အစိုးရတယ်။ ထိတာကို

သိတဲ့ကိစ္စမှာ ခန္ဓာကိုယ်က အစိုးရတယ်။ အာရုံတွေကို ကြံတွေးတဲ့ ကိစ္စမှာ စိတ်က

အစိုးရတယ်။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဣန္ဒြေ ၆-ပါးဟာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိစ္စတွေမှာ အစိုးရလို့

ဣန္ဒြိယ = ဣန္ဒြေလို့ ခေါ်တယ်။

နောက်တစ်ခုကတော့ "လူနွှိယ ပရောပရီယတ္တိဉာဏ်" တဲ့၊

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဉာဏ်တော်တစ်မျိုးကို "လူနွှိယအနုအရင့်ကို သိတော်မူတဲ့ဉာဏ်" လို့ သုံးတယ်။ အဲဒီ လူနွှိယကျတော့ ဘာကိုရည်ညွှန်းတာတုန်းဆိုတော့ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာ ဆိုတဲ့ ငါးမျိုးကို ရည်ညွှန်းတာ။

ယုံကြည်မှုဆိုတဲ့ သဒ္ဓါက ယုံကြည်မှုကိစ္စမှာအစိုးရ တယ်၊

အားထုတ်တဲ့ကိစ္စမှာ ဝီရိယက အစိုးရတယ်၊ မှတ်မိတဲ့ကိစ္စမှာ သတိက အစိုးရတယ်၊ တည်ကြည်မှု ကိစ္စမှာ သမာဓိက အစိုးရတယ်၊ သဘာဝ တရားကို သိတဲ့ကိစ္စမှာ ပညာက အစိုးရတယ်၊ ဒါ့ကြောင့်မို့ အဲဒီ တရားတွေကို လူနွှိယလို့ ခေါ်တယ်။

လူနွှိယ-ပါးမှာ တခြားလူနွှိယတွေလည်း ပါသေး တယ်၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့ ခံစားချက်တွေကိုလည်း လူနွှိယ လို့ ခေါ်တာပဲ။

အေး ကောင်းပြီ - အခု ဒီကနေ့ ပြောချင်တဲ့ "လူနွှိယဘာဝနာ" ဆိုတာ ဘာကို ပြောလိုတာတုန်း လို့ဆိုတော့ မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ် ဆိုတဲ့ လူနွှိယ ၆-ပါးနဲ့ ပတ်သက်တယ်။ လူတွေဟာ နေ့စဉ်နဲ့ အမျှ မျက်စိနဲ့ မြင်စရာအာရုံတွေကို မြင်နေကြတယ်၊ ကြည့်ရှုကြတယ်၊ နားနဲ့ အသံတွေကို နားထောင်ကြ တယ်၊ နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့တွေကိုရှုရှိုက်ကြတယ်၊ လျှာနဲ့ အရသာကို သိကြတယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ အထိ အတွေ့ကို သိကြတယ်၊ စိတ်နဲ့ အာရုံတွေကို ကြံတွေးကြတယ်၊ ဒီကိစ္စတွေဟာ သက်ရှိသတ္တဝါတွေအဖို့ ရိုးရာကိစ္စတွေ ချည်းပဲနော်၊ အဲဒီ တော့ ဒီလူနွှိယ ၆-ပါးကို ရည်ညွှန်း တယ်။

*